

Modernitate mediatică în lumea operei lui Ion Luca Caragiale

Luiza MARINESCU*

Key-words: *Ion Luca Caragiale, media, realism, modernity, great classic of Romanian literature*

1. Ion Luca Caragiale despre *Stultitiae Laus* și modernitatea media

Longevitatea operei lui Ion Luca Caragiale provine din surprinderea principalelor repere ale modernizării societății românești, într-o operă utilă umanității de pretutindeni și de oricând, pentru a descifra resorturile vieții democratice orientate de un anumit stadiu al dezvoltării media. Într-o lume în care comunicarea re-crează societatea, Ion Luca Caragiale a înțeles rapid cum scena vieții românești de la sfârșitul veacului al XIX-lea devenea și una a informației, a comunicării prin imagini, în care totul se putea cuantifica și se putea transmite prin alte mijloace decât până atunci. Într-o *Scrisoare către Emil D. Fagure*, datată 19 septembrie 1909, autorul mărturisea că notațiile sale vor fi valabile și vor trebui repetate încă multă vreme până când lumea românească să le înțeleagă și să le aplice cu adevărat:

Să nu te miri că se potrivesc cuvintele înțeleptului de acu o sută treizeci de ani cu starea de azi a artei la noi... Miră-te mai bine că și peste alți o sută treizeci de ani, vor fi mulți, foarte mulți „epitropi și cititori ai intelectualității române” cărora vor trebui spuse aceleași adevăruri – și... tot degeaba spuse (Caragiale 2000 III: 774).

În acest context nu trebuie să surprindă că legătura dintre tendința de modernizare mediatică și *Prostia în viața noastră publică* e una dintre temele de meditație pe care autorul *Scrisorii pierdute* le propunea în 1885 societății românești. Ion Luca Caragiale a avut privilegiul de a se forma și de a trăi într-o vreme a metamorfozelor sociale din lumea românească, în care presa scrisă inundase pur și simplu realitatea și în care jurnalistul, mai mult sau mai puțin cultivat, devenise un filtru, nu suficient de rafinat, al cunoașterii și al distribuției informației. Activitatea mediatică realizată prin intermediul presei scrise în limba națională apăruse destul de târziu în istoria românească, iar cel de al XIX-lea veac era tocmai momentul în care publicistica națională înflorise și oferea un spectacol demn de atenția literaturii și a literatului dornic să îl consemneze. Spre deosebire de alte țări europene, unde apariția primelor cotidiene fusese realizată în secolul al XVII-lea (spre exemplu

---

* Universitatea „Spiru Haret”, București, România.

Olanda, unde se publicase „Niiuwe Tydinghen” [‘Știri recente’] în 1605, „Relation aller fürnemmen und Gedenk wüdingen Historien” în Germania, apoi din 1610 „Ordinari Wochenzeitung” în Elveția, din 1616 „Frankfurter Oberpostamtszeitung” în Germania, din 1620 „Ordentlichen Postzeitung aus Wien” în Austria, din 1621 „Weekly News” în Anglia, din 1624 „Hermes Gothicus” în Suedia, din 1625 „Mercurius Britannicus” în Anglia, din 1631 „Les Nouvelles Ordinaires de divers endroits” în Franța, din 1640 „Gazetta Publica” în Italia și din 1641 „Gaceta Semanal” în Spania) sau în veacul al XVIII-lea (spre exemplu Anglia, unde „Daily Current” fusese publicată în 1702), presa în limba națională în Țările Române fusese rezultatul unei lupte cu mentalitățile orientale, în condițiile în care se făceau eforturi constante de modernizare și de sincronizare cu civilizația europeană. Ion Luca Caragiale înțelege perfect în ce lume trăiește și încearcă să explice publicului larg din ce motive „starea publicisticii românești” se confruntă ba cu „disproporția dintre mijloacele intelectuale și năzuința de a înfățișa ceva în viața publică”, ba cu „năzdrăvănia copilărească a unei societăți tinere chemată la o viață prea matură” (Caragiale 2000 III: 537). În vremea lui Ion Luca Caragiale intrase în vigoare *Legea asupra Presei* încă din 1862, lege care stabilea responsabilitatea jurnalistului (vezi Art. 38) și care, în Partea a III-a, definea delictele de presă: ofensa și ultrajul, instigarea, calomnia și informația falsă. Odată cu Legea din Franța din 29 iulie 1881, care stabilea dreptul fundamental de a gândi și de a se exprima liber al presei, multe neajunsuri sunt surprinse de jurnalistul român, care înțelege că libertatea de gândire și de exprimare presupune și confruntarea cu lipsa de logică sau cu lipsa totală a gândirii productive. Punctul de vedere al articolului lui Paulhan, articol intitulat *Despre prostie la om*, este reluat de Ion Luca Caragiale în sensul în care prostia provine nu atât dintr-o lipsă totală de înțelegere, cât dintr-o înțelegere rea, care transformă prostia într-un sinonim al „pretenției”. Ceea ce în teatru creează comicul dintre esență și aparență, în domeniul vieții sociale dă naștere la *Prostia în viața noastră publică*, fenomen deosebit de dăunător pentru o populație care se hrănește cu informația din ziare și pentru care ceea ce scrie în gazete e mai adevărat decât ceea ce se poate înțelege prin propriul efort:

Pretenția neajutată de mijloace, iată cusurul de căpetenie al societății noastre, în știință, în artă și mai ales în politică [...]. Aici stă una din rădăcinile boalii intelectuale de la noi, care se manifestă prin publicațiuni extravagante, prin donchișonade și caricaturi politice, pretenția lipsită de mijloace (Caragiale 2000 III: 539).

Studiul lui Ion Luca Caragiale publicat în „Voința națională”, la 20 august 1885, ajungea la concluzia că prostia – această nemuritoare caracteristică individuală – ar trebui să nu se manifeste de loc în viața publică. Cum toate citatele de exemplificare erau luate din ziarele vremii, cum analiza conținutului acestora prilejuise autorului prelevarea unor adevărate eșantioane de pretenții lipsite de substanță, cum sublinierea clară a diferențelor între „ceea ce se anunță și ceea ce ni se dă în adevăr”, cu exemple clare de „mofturi, vorbe goale, o frazeologie extravagantă și imposibilă și o vădită ignorare a tuturor chestiunilor propuse în dezbateri” (Caragiale 2000 III: 538), era de înțeles de ce lauda prostiei în media românească de la sfârșitul veacului al XIX-lea devenise un leit-motiv al articolelor lui Ion Luca Caragiale. Nu întâmplător, vorbind despre meritele media (*Din*

foloasele tiparului) și despre producerea cotidiană de maculatură jurnalistică, autorul își începea evocarea într-o manieră ce amintește de lucrarea lui Erasmus din Rotterdam, *Stultitiae Laus*:

Unul dintre înțelepți a zis: „Proștii mor, dar prostia e nemuritoare”; și invenția tiparului este gata a documenta în chip strălucit această cutezătoare propozițiune (Caragiale 2000 II: 33).

2. Ion Luca Caragiale și funcțiile media în societatea românească de la sfârșitul secolului al XIX-lea

Despre *Însemnătatea presei* Ion Luca Caragiale avea să scrie și în 1893, la 11 aprilie, în „Moftul român” o pagină antologică referitoare la justiție, poliție și intervenția salvatoare a „sentinelii neadormite a opiniei publice, presa”, care în „dulcele Paștelui” reușește să-i facă pe toți cititorii săi să răspundă mecanic, cu un clișeu religios, la afirmația că Gheorghe Marin a înviat! Gheorghe Marin fusese anchetat pentru un delict oarecare de comisarul Crețu, care îl maltratase. Felul în care este descris acest proces și mai ales felul în care presa formulează realități paralele, prin intermediul amestecării știrii propriu-zise cu opinii contradictorii, pe care le prezintă ca adevăruri generale, felul în care îl șantajează pe comisar și cel în care transformă vinovatul în nevinovat, toate aceste argumente sunt utilizate de autor pentru ilustrarea următoarei afirmații:

Adeseaori auzi pe unii sceptici, cari nu cred în nimic, cari nu vor să înțeleagă că omenirea are o menire, susținându-ți că invenția tiparului a dat între altele omului și mijlocul de a-și arăta dobitocia și de a-și exercita perfidia; că presa liberă este adesea un testimoniu de paupertate intelectuală a unei nații și un document de rele năravuri și rele apucături. Uită însă scepticii să socotească marile avantaje ale presei (Caragiale 2000 III: 542).

3. Gazeta de (dez)(in)/formare

Lumea media modernă nu are cum să-l facă pe om mai adaptat la mediul în care trăiește, de vreme ce, grație legii efortului minim, fiecare individ dorește să fie informat la zi pentru a putea lua deciziile convenite în privința acțiunilor proprii. Cu alte cuvinte, omul nu se adaptează la mediu, ci la ceea ce i se spune despre mediul în care trăiește. Consumatori de gazete, eroii universului literar caragialian își petrec mare parte din timp citind în public conținutul acestora și comentându-l împreună cu amicii. Într-o societate semi-alfabetizată, lectura cu glas tare a gazetelor are și rol educativ. Ipingscu îi „citește greoi și fără inerpunctuație” lui jupân Dumitrache (Caragiale 2000 I: 14) ziarul „Vocea patriotului național”. Indicațiile scenice ale autorului nu sunt întâmplătoare, pentru că ele indică un personaj de curând alfabetizat, fără un câmp vizual suficient dezvoltat, greoi în exprimare, lipsit de cunoștințe de vocabular de vreme ce confundă în lectură cuvinte de proveniență neologică precum „asiduitate” cu „asinuitate” (asin e mai curând înțeles decât asiduu!), nu pricepe termeni precum „manquer” (‘a lipsi’), pe care-l citește și-l înțelege „a mânca... sfânta Constituțiune”. Cuplul lector – auditor al lecturii gazetelor, cuplu în care celui care nu citește îi revine misiunea de a pune, totuși, întrebări de bun simț celui care citește și pretinde că a înțeles, ilustrează procesul de

mistificare a sensului realității. Cele două personaje nu înțeleg realitatea mediatică, și nici ceea ce a vrut să scrie „cu asinuitate sic!” jurnalistul, ci pretind că au înțeles, că sunt la curent cu politica jurnalului din fragmentele incoerent citite.

Conul Leonida față cu reacțiunea e un alt exemplu de viață familială alterată de cunoașterea mediatică. Aici sursa primară este ziarul „Aurora Democratică”, gazeta pe care o deschide în fiecare dimineață bătrânul pensionar, după „obicei”, ca să vadă „cum mai merge țara” (Caragiale 2000 I: 52). E foarte interesant fenomenul repovestirii conținutului gazetei de dimineață și a preluării de către cititor a clișeelelor media în exprimarea colocvială. Cuplul cititor–povestitor–auditor al conținutului gazetelor povestite este memorabil. Dacă cititorul–povestitor reproduce și interiorizează conținutul povestirilor sale, ajungând la ceea ce el însuși numește „fandacsie”, auditorul, înzestrat cu claritate și bun simț, pune întrebări pe măsură: „ce procopseală ar fi și cu republica?”, „cum lege de murături?” (Caragiale 2000 I: 56), „dacă n-o mai plăti niminea bir, soro, de unde or să aibă cetățenii leafă?” (Caragiale 2000 I: 57).

Talk-showului dintre Leonida și consoarta lui pe teme politice din gazeta preferată are efect vizibil asupra somnului Efimiței, iar Leonida explică în felul său inconfundabil efectele media asupra minții umane:

omul, bunăoară, de par egzemplu, dintr-un nu-știiu-ce sau ceva, cum e nevrinos, de curiozitate, intră la o idee; a intrat la o idee, fandacsia e gata; ei! Și după aia, din fandacsie cade în ipohondrie. Pe urmă, firește, și nimic mișcă (Caragiale 2000 I: 59).

Chiar dacă arhaismele și exprimarea cu parfum oriental fac inconfundabilă explicația, e foarte clar că personajele sunt conștiente de modificările de comportament și de gândire pe care media le exercită asupra publicului. Pentru personajele lui Caragiale, gazeta are funcția de a informa publicul, de a-i explica fenomenele din jungla orașului, în care se trage cu pușca la miezul nopții de către poliție „în persoană”. Când zgomotele de arme sunt în toi de lăsată secului, Leonida caută explicația tot în gazetă: „unde mi-este gazeta? (nervos) că dacă o să fie revoluție, trebuie să spuie la *Ultime știri*. Unde mi-e gazeta?” (Caragiale 2000 I: 61). Iar gazeta, la pagina a treia, conține avertismentul care-l luminează aparent pe cetățeanul pensionar:

Nu e revoluție, domnule, e reacțiune; ascultă: (citește tremurând) „Reacțiunea a prins iar la limbă. Ca un strigoi în întuneric, ea stă la pândă ascuțindu-și ghearele și așteptând momentul oportun pentru poftetele ei antinaționale... Națiune, fii deșteaptă!” (cu dezolare) Și noi dormim, domnule! (Caragiale 2000 I: 61).

În același mod Efimița își manifestă încrederea în capacitatea de informare previzionară a gazetei. Interogativ, ea îl consolează demnă și cu încredere pe soțul ei, care nu mai are încredere în propriile-i opinii deoarece acestea nu coincid cu cele din gazetă: „Cine strică, soro, dacă nu mi-ai citit gazeta de cu seara?” (Caragiale 2000 I: 61).

4. Ion Luca Caragiale despre știrile de presă și despre funcția lor de interpretare

Personajele lui Caragiale renunță de bună voie la capacitatea lor de înțelegere, exprimată în propriile cuvinte și, în calitatea lor de consumatori de gazete, simt nevoia de a citi o prezentare coerentă, cât mai ordonată și într-un text cu sens clar

delimitat referitor la lumea care îi înconjoară. *Temă și variațiuni* ilustrează felul în care sunt formulate știrile despre catastrofe, ca un fel de otravă zilnică picurată în orice informație din diverse ziare, care au orientări și interese editoriale diferite. Știrile cu vești rele fac audiență. Tema incendiului de la cazarma Cuza în Dealul Spirii, stins în câteva minute de pompieri și soldați, despre care ziarul „Universul” scrie că nu a produs „pagube” prea „însemnate”, este reluată ca într-o compoziție polifonică clasică de o parte din ziarele care găsesc în această știre un punct de plecare pentru pompoasa lor opoziție de natură frazeologică. Judecând după labirinticele fraze, în care pare că s-a pierdut logica, după spumoasele introduceri politice, de cele mai multe ori știrea propriu-zisă este eclipsată de opinii, modificată de înțelegerea ziaristului, deformată de topica mijloacelor mass-media, care nu numai că transmit, dar și creează o altă imagine, care substituie adevărata realitate. Precum talazurile mării dezlănțuite, frazele gazetarilor nu sunt oprite de punct, sunt ample precum un val tsunami și durează cât articolul în întregime, nu cunosc respirația marilor idei, ci doar furia exprimării cu orice preț împotriva opoziției. Discursul despre incendiu devine un discurs politic incendiar, așa cum se întâmplă în *Un ziar opozant fără programă, nuanță liberală – conservatoare*. Remarcăm construcțiile atributive orale, ce compun hățișul și jungla ideilor emise într-un ritm alert și difuzate cu un volum mărit, pleonasmul, galimatias-ul, afirmațiile contradictorii în formularea știrilor, care au ca efect perturbarea receptării acestora:

De patru ani împliniți aproape de când reacțiunea ține în gheare Belgia Orientului, care din lipsă de energie în evoluțiunea ei către progres, un progres bine definit de aminteri prin spiritul tradițional și istoric, și ocazionat întrucâtva, deși jenat oarecum, de evenimentele economice din urmă, în care duplicitatea reacțiunii a întrecut toate marginile și a atins limita tuturor speranțelor de îndreptare, speranțe ce nu pot fi întemeiate pe câtă vreme reacțiunea cu oamenii ei fatali, cari nu se tem nici de lege, nici de Dumnezeu, nici de judecata nepărtinitoare dar aspră, a Istoriei, au avut cinismul prototipic s-o declare, cu cea mai enormă dezinvoltură și exuberanță, într-o memorabilă ședință a parlamentului [...] să ajungem și la incendii ca acela ce s-a petrecut în Dealul Spirii peste drum de cazarma Cuza, care trebuie să serve cetățenilor de învățătură și să rămâie o pată neștersă și indelebilă asupra acestui negru regim, pretins alb, regim al incendiului, căci dacă pompierii, opera venerabilului și bătrânului general Florescu, nu stingeau focul, cine știe cât mai ardea!!!! (Caragiale 2000 I: 261).

Ion Luca Caragiale surprinde momentul în care informația despre incendiu este selectată, adunată și ambalată de gazete în forme accesibile și ușor de difuzat, care mediază accesul cititorilor la realitate în funcție de politica editorială a gazetei. Funcția de interpretare a jurnalului ilustrează și interesele editoriale. Unele gazete găsesc de cuviință să-l laude pe bătrânul general Florescu, în timpul căruia a fost organizată garnizoana pompierilor. *Alt ziar opozant cu câteva programe, nuanță trandafirie* atrage atenția asupra faptului că organizarea „pompiștilor-cetățeni” ar trebui schimbată și că „ingeniarii competenți, inteligenți, prudenți, independenți, speriați” ar trebui să se afle la conducerea instituției. *Un ziar distins de limbă franceză* face cunoscută lumii știrea națională despre „un mare incendiu”, ca în povestirile fantastice ale lui Hoffmann, și despre „priveliștea cu adevărat pitorească” a doamnelor în capot sau neglijeu transparent, speriate de sinistru. *Un ziar oficios* scrie că „sinistrul cel grozav este o pură invențiune ieșită din fantazia nesecată și din bogatul arsenal de calomnii al adversarilor noștri” (Caragiale 2000 I:

266). Ion Luca Caragiale înțelege și explică felul în care actualitatea înseamnă noutate, atâta vreme cât aduce cu sine spre difuzare durerea și haosul. O gazetă de actualități care se respectă vinde durere și haos prin texte în care jurnalistul își dorește să analizeze realitatea, să o explice și să o transforme în subiect de presă.

5. Ion Luca Caragiale despre funcția instructiv-educativă a gazetelor

În vremea lui Ion Luca Caragiale presa preluase de la familie, de la Școală și de la Biserică funcția de culturalizare, de formare a opiniilor, de modelare a comportamentului și de popularizare a cunoștințelor științifice și artistice. Ea se bucura de multă credibilitate și audiență și avea funcția de a școli, în sensul că forma și informa gustul publicului de nivel mediu. În egală măsură, ea deforma mințile celor care lucrau în branșă sau ale celor care se hrăneau neconștient cu produsele sale. *Succesul „Moftului român”* provine mai ales din funcția sa instructiv-educativă cu valoare metaforic nutrițională. Autorul explică:

Gazeta este pâinea cotidiană a opiniei publice. Gazetarul prin urmare este brutarul inteligenții! (Caragiale 2000 II: 68).

Într-o țară în veșnică tranziție, în care gazetarul e comparat cu un brutar, eventual „comersant” de gogoși, care „gătește” gazetele, iar inteligența este, deci, frământată, dospită și coaptă ca o pâine, presa are un rol mai ales nutritiv. Motor al progresului, câine de pază al respectării regulilor sociale și al moralității publice, arogându-și rolul de substitut al justiției, devenind un eficient mijloc de șantaj în *O scrisoare pierdută*, după cum povestește Agamiță Dandanache, care își asigură alegerea pe viață cu amenințarea publicării dovezii de imoralitate a unei persoane publice – „pac! la «Războiul»” –, presa era, fără îndoială, una dintre cele mai eficiente pârgii ale dislocării din inerție a societății.

6. Ion Luca Caragiale despre divertisment și spectacolul gazetelor

Publicul românesc al gazetelor din vremea lui Ion Luca Caragiale era dornic de știri, care să transforme realitatea prozaică într-un spectacol ce permitea evadarea din realitate. Transpunerea realității pe o scenă de teatru corespunde dorinței de relaxare atât a publicului, cât și a jurnaliștilor, iar amplificarea acestei funcții a jurnalelor a dus la diminuarea celei de informare. Cum în vremea lui Caragiale nu exista o agenție de presă, cu ajutorul articolelor decupate din presa vremii, autorul descifrează mecanismele știrilor ce canalizează preocupările și energiile oamenilor. Dacă în celelalte țări occidentale principalele agenții de presă din Franța (Agenția Havas, fondată în 1835 de Charles Havas [1785–1858]), în Anglia (Agenția Reuter, fondată 1851 de Julius Reuter [1816–1899]), în S.U.A. (Associated Press, fondată în 1848) aveau 1.200 de corespondenți de presă în mai bine de 200 de țări și teritorii, completându-și informațiile prin intermediul imaginilor obținute de la agențiile foto, în vremea lui Caragiale erau foarte la modă gogoșile de presă, despre care el amintește în *Varietăți literare*, discutând despre semnificația cuvântului *canard* – *rățoi*. Fără să se informeze cum se cade, pentru a da iluzia credibilității, jurnaliștii serveau din când în când publicului și exagerări, în românește „gogoși” sau „brașoave”, care în franțuzește se numesc *canard*. Explicația titlului schiței cu

pricina pornește de la o întâmplare reală, petrecută „cam pân’ sfertul întâi al veacului nostru”, într-un „ziar belgian sau francez (datele nu le avem exacte)”. Semnificația filologică a titlului de origine franceză trimite la un obicei al media din vremea respectivă:

Canard în franțuzește este numele speței rață; aplicat apoi la gen, înseamnă rățoi. Pe lângă aceste înțelesuri proprii, cuvântul *canard* mai are un al treilea, figurat, când atunci înseamnă: *o știre de senzație născocită, o scornitură gogonată a unui jurnal* (Caragiale 2000 II: 47).

În esență, darea de seamă pe care o publicase ziarul belgian despre felul în care un singur rățoi fusese hrănit experimental cu carnea mărunțită a altor 29 de surate

făcu o mare senzație în publicitate. O sumă de alte ziare o reproduseră însoțind-o de reflexiuni proprii, științifice sau morale, și o sumă cu mult mai mare de rațe fură jertfite pentru verificarea experienței.

Nu se mai vorbea decât de canibalismul rațelor.

Deodată însă se descoperă că experiența cu cele 30 de rațe fusese o curată invenție, o născocire a unui jurnalist care nu avusese altceva cu ce să-și umple coloana de cronică științifică pe ziua aceea.

Astfel, de atunci și până azi, orice născocire de senzație a unui jurnal se numește în franțuzește *un canard* – un rățoi.

Cum se numește pe românește *un canard*? – Brașoave sau gogoși (Caragiale 2000 II: 50–51).

Cum uneori ziaristii se află în criză de subiecte, e clar că pentru umplerea spațiului tipografic al diverselor rubrici e nevoie de multă creativitate. Când imaginația nu mai e capabilă să combine în mod atractiv și original datele realității, nici măcar dacă e stimulată de cafea sau de alcool, există, din diverse motive, și alte soluții mai puțin ortodoxe. Scuzându-se, Caragiale mărturisește glumind în *Cronica*, „Ghimpele”, din 11 iulie 1876:

Auzisem de atâtea ori laudându-se virtuțile ciudate ale haccișului [*hașișului* – L.M.], încât, pe onoare, n-am putut rezista tentațiunii, și am înghițit și eu o doză de pastă minunată. Așa, vedeți, iubiți cititori, că, în cazul când v-ar dispăcea cronica ce v-am servit, vina nu este a mea, ci a narcoticului ce, prin escentricitate, mi-am administrat (Caragiale 2000 II: 10).

Într-o țară în care istoria presei nu împlinise încă un veac, experimente de tipul *canard* – *rățoi* existau încă, pentru că ele hrăneau foamea de senzațional a publicului semianalfabet cu știrile fanteziste ale jurnaliștilor semidocți. Presa era creatoarea unui anumit standard informativ, a unui anumit tip de limbaj nu tocmai cultivat sau civilizată. Din acest motiv presa nu reușește decât rareori să impună un etalon de exprimare în lumea culturală.

7. Ion Luca Caragiale despre gazete și declanșarea mecanismelor de solidaritate

Ca în epopiele Antichității, Caragiale reprezintă adesea progresul umanității în mod parabolic, amuzându-se de urmările intervențiilor celeste în lumea pământescă... *O invenție mare* este parabola istoriei tiparului. În viziunea lui Caragiale, progresul

umanității pornește de la intriga lui Aghiuță. În mod amical, demonul îi cere lui Dumnezeu custodia neamului omenesc, care se dovedește a fi format numai din „răi și proști” (Caragiale 2000 III: 375). Dumnezeu, folosind replicile din rolul unui precupeț care știe foarte bine ce marfă are, se împotrivește: „– Cum au să fie proști, bre! Dacă i-am făcut eu întocmai după chipul și asemănarea mea?! ai?”. Impertinent, ca orice diavol, Aghiuță nu cade în capcana echivocului din rostirea divină, ci își motivează politicos pretențiile, constatând diferențele semantice: „– I-ai fi făcut după chip, dar i-ai greșit la cap, să nu fie cu supărare sfinției-tale”. Aghiuță, care-i cunoștea prea bine pe muritori – pentru că, așa cum scrie Caragiale, el îi „crește”, el stă „la ei și cu ei ziua și noaptea nelipsit, nici în somn nu-i lasă” –, insistă, arătând că supușii săi sunt cam „grei de cap”.

Pledoaria diabolică în favoarea răutății și prostiei omenești nu își atinge ținta, pentru că Sâmpietru, ca un avocat carismatic, cere părții adverse să aducă dovezi în demonstrarea adevărului celor afirmate. Aghiuță pleacă „tipa-tipa” într-o cetate nemțească la o berărie, unde-l întâlnește taman pe Gutenberg. Ca urmare a acestei amicale întâlneri dintre diavol și savantul meșteșugar – căruia posteritatea îi va inventa un nume de galaxie – Gutenberg născocoște tiparul. Și la Caragiale ca și la René Guénon, invențiile, progresul tehnic reprezintă o dovadă a decăderii morale și a dezintegrării raporturilor umane cu planul celest. Ele sunt legate de Occident, locul „domniei cantității”. Aghiuță îl ajută în așa măsură încât, cu „o roată la masă”, are loc multiplicarea infinită, căci tipografia lui Gutenberg „ajunge de trage astăzi câte 500.000 de coale numărul 12 pe ceas” (Caragiale 2000 III: 376). Planul diabolic pare să fi reușit când, la poarta Raiului, Sâmpietru se pomenește cu marfarul presei:

Un zgomot și o tevatură la poarta raiului, de gândeai că vin tătarii, nu altceva – fluieri, sforăituri, uruieli, clopote și un fum ...

Ce e? Ce e?

E Aghiuță cu un tren de marfă încărcat cu fel de fel de Biblii, Filosofii, Legiuri, Gazete, Reviste vechi, Reviste nouă și altele și altele – le descarcă pe toate și drept la Dumnezeu cu ele (Caragiale 2000 III : 377).

Ca un difuzor de presă agresiv, care-și distribuie hârtoagele hotărât să obțină câștigul imediat, diavolul îl invită pe Sâmpietru să își pună ochelarii pentru lectura materialelor aduse drept probă a răutății și prostiei umane. Sigur că le-a oferit preasfântului creator și devotatului său apostol dovezile incriminatoare, Aghiuță e gata-gata să obțină încuviințarea plictisită a divinității supreme și aprobarea pentru cererea formulată la început : „Bre, ia-i odată și mă lasă-n pace! zice Dumnezeu plictisit...”. Dar când să plece spre a pune în aplicare decizia divină, diavolul este apostrofat de Dumnezeu și amenințat să-și ia mai repede și terfeloagele cu care i-a ocupat temporar spațiul grădinii paradisiace. Cu coada între picioare, diavolul înfricoșat se apucă să-și care înapoi înscrisurile aduse în fața instanței divine și morala fabulei caragaliene de abia acum urmează:

Așa a învățat pe oameni să facă Biblioteci și Academii naționale, ca nu cumva vremea să le prăpădească înțelepciunile! (Caragiale 2000 III: 378).

Țesătura polifonică a sensurilor fabulei lui Caragiale se remarcă imediat. De ce respinge instanța divină dovezile argumentelor diabolice? Pseudo-inițierea produsă de invenția mare a lui Gutenberg e rezultatul intervenției și contra-inițierii

satanice. Ea crease confuzie și dezordine, amenințând să asedieze și să ocupe până și lumea Raiului.

Parodie a inițierii, *O invenție mare* reprezintă urmările utilizării puterii creației lipsită de cunoaștere profundă. În acest sens, creația nu-i ajută pe oameni să fie mai buni, adică să evolueze în sens spiritual. Prin mijlocirea măreței invenții, până și divinitatea supremă ar fi putut fi manipulată. Din ignoranță și comoditate, umanitatea multiplică la infinit aceleași fragmente din adevărul fragmentat, fără să mai facă discriminări calitative. Populația care este expusă constant la aceleași cioburi de știri, la aceleași mesaje decupate rău, ajunge să utilizeze cunoștințe asemănătoare, care o uniformizează. În sensul acesta, încă din vremea lui Caragiale presa genera mecanisme de solidaritate.

8. Caragiale despre istoria jurnalisticii românești și a instrumentelor de comunicare mediatică

Tradiția libertății presei, a relațiilor dintre autoritate și jurnalistul politic sunt pentru Caragiale subiectul comparației între trecut și prezent. Dacă modernitatea însemna introducerea electricității în locul lumânărilor de spermanțet și apariția mișmelor democratice, aduse de vântul liberal, abuzurile asupra jurnaliștilor, care nu scriu cronici mondene cu substrat politic și care se înconvoaie în fața violenței, iată aspecte incriminate ce țin de mentalitățile care se schimbă greu. Caragiale demonstrează cât de vechi sunt și ce tradiție au aceste clișee. Despre istoria – care pentru Caragiale era recentă – a jurnalismului politic în țara sa și despre brașoveanul Zaharia Karkaleki, „acest celebru publicist, întemeietorul presei politice române” cu subvenție domnească (*Karkaleki*, în Caragiale 2000 II: 116), autorul povestește cu mult umor. Era în epoca în care meseria de jurnalist abia se năștea. Ziaristul era obligat să se comporte ca orice supus domnesc, într-o lume cu moravuri orientale despotice. Chiar îndreptățită, critica domnească îndreptată împotriva slujbașului îi apărea acestuia ca o toană tiranică ce trebuia tratată cu supunere, cu multă și folositoare obediență în scopul supraviețuirii. Pe vremea apariției „Cantorului de avis” și a „Buletinului oficial”, într-o vreme în care vodă ținea cu orice preț să lumineze norodul și adusesse în acest sens primele lumânări cu spermanțet de la Brașov, pentru a le folosi la petrecerile de la Palat, celebrul publicist de origine macedoneană, originar din Brașov, Zaharia Karkaleki avusese de suferit un tratament foarte puțin democratic din partea domnului.

A doua zi, îndată după apariția numărului din „Buletinul oficial” cu darea de seamă asupra acestei minunate serate, se pomenește Karkaleki cu un dorobanț că-l cheamă în fuga mare la palat. Cum intră publicistul, vodă sare de pe divan și fără vorbă, șart-part! câteva palme și pe urmă trage-i pe spinare cu ciubucul. Fără să știe de ce e pocnit și insultat, cerșind cu slugărnice îndurarea din partea autoritarului despot, jurnalistul Karkaleki iese din palat cerându-i el scuze domnului. „Nu fusese destul de clar și de entuziast în darea lui de seamă asupra lumânărilor de spermanțet și nu pomenise nimica despre suprimarea mucărilor”, adică a privilegiilor și a arhondologiilor (Caragiale 2000 II: 116–117).

Atitudinea servil-obedientă a presei subvenționate se vede imediat după acest incident. În seara următoare, aflându-se la teatru, Karkaleki, surprins de un înfricoșător cutremur, se urcă pe un scaun și privește galeș de la vodă la policandrul

cu lumânările de spermanțet, strigând: „Toți să murim, numai măria-sa să scape!”. A doua zi nu mai miră pe nimeni că în gazeta politică subvenționată de putere știrea despre spectacol se referă mai puțin la cutremur, și accentuează simbolic prezența lumânărilor de spermanțet alături de politica reformei, adică suprimarea mucărilor. După această ispravă, Vodă îl întâmpină cum știa el că se vorbește cu presa: „Vezi, așa, ticălosule! i-a zis vodă mulțumit, dându-i cinci galbeni”. Presa răspunde obedient așa cum se procedează cu autoritățile ce o sponsorizează în „vremuri de ticăloșie”, cu „moravuri rușinoase” și cu „putrejune socială”: „Ticălos! sărut-mâna! să trăiești, măria-ta!” (Caragiale 2000 II: 117).

Ion Luca Caragiale avea o mare experiență ca om de presă. Deși tânăr, pentru că avea o experiență bogată în presă, Caragiale era girant responsabil la „Alegătorul liber” în perioada 1875–12 ianuarie 1876. Acest ziar a apărut de două ori pe săptămână în timpul campaniei electorale între 23 ianuarie 1875–14 iulie 1876. Caragiale a fost alături de personalități importante, cu rol major în destinul său mai târziu, precum Nicolae Fleva și Dimitrie Sturdza, care făceau parte din comitetul ziarului format și din Alexandru Lupașcu, Dimitrie Brătianu, Dimitrie Giani, Eugeniu Predescu, Eugeniu Stătescu, Emanoil Protopopescu Pache, Grigore Lahovary, George Danielopolu, Ion Ghika, Ion Boambă, Ion Brătianu, Ion Câmpineanu, Nicolae Păcleanu, Nicolae Calenderoiu, Remus N. Opreanu, Sava Vasiliu și Vasile Constantin. Ion Luca Caragiale a fost el însuși director al unor ziare. „Claponul”, apărut la București în mai 1877, numai în trei numere, a fost editat și realizat de I.L. Caragiale. Pe coperta pamfletului stătea scris: „Foiță hazlie și populară – apare când ese de sub tipar – tirajul se face în 33.333 exemplare – Deviza este: – ! efitin și bun! – 10 bani exemplarul!”. „Almanah hazliu și popular” era scris numai de I.L. Caragiale și era o anexă la „Claponul”, care apărea „pe anul de la Mohamet – 1295 – De la Christos – 1878”. În reclama acestuia autorul preciza: „Cine va da 50 de bănuți, va căpăta acest almanah gratis!”. În fond orice gazetă este un produs de marketing. Publicația era dedicată „Cocoanelor și demoazelelor din toate mahalalele, fundăturile și marginele Bucureștilor, precum și tuturor Monsenilor – becheri și familiști”. Tot în 1878 autorul a publicat „Calendarul Claponului”. Caragiale a realizat gazete editate în colaborare. Împreună cu Frédéric Damé, el va scoate ziarul „Națiunea română”, un cotidian apărut scurt timp din 26 august (?) până în septembrie 1877. În perioada 1878–1879, Caragiale se va afla la „Bobârnacul”, o publicație periodică satirică și umoristică apărută la București cu întreruperi: de la 1 ianuarie 1878 până în 3 iunie 1879, din 21 decembrie 1879 până la 7 februarie 1880, în iunie–iulie 1880, în perioada 9–18 aprilie 1885 și din 2 februarie până în 7 aprilie 1886.

Între 1877 și 1881 autorul colaborează cu schițe, reportaje, note și traduceri la „Timpul”, publicație a junimiștilor conservatori. Ziarul „Timpul”, cu redacția la București, apăruse la 15 martie 1876 și va continua să fie publicat cu 4 numere pe săptămână până la 17 martie 1884. Cam prin 1877 la redacția ziarului „Timpul” se angajaseră Mihai Eminescu, care se ocupa cu etimologia, I.L. Caragiale, care se îngrijea de sintaxa frazelor și Ioan Slavici, care supraveghea ordonarea cuvintelor în propoziții. În urma fuzionării partidului conservator cu partidul liberal-sincer sub numele de partidul liberal conservator, „Timpul” fuzionează cu „Binele publicu” și

în locul lor apare „Romania” (1884–1892). La 13 noiembrie 1889 „Timpul” reappare și la 14 decembrie 1900 fuzionează cu ziarul „Constituționalul” (1889–1900).

O parte dintre lucrările lui Caragiale au apărut și la „Universul”, ziar fondat la București la 20 august 1884, de Luigi Cazzavillan, care era și proprietarul ziarului, aflat sub direcția lui Nicolae Procopiu.

Cunoscând atât de bine lumea presei românești, nu este de mirare că autorul se referă adesea la acest univers în scrierile sale. Instrumentele de comunicare mediatică influențate de audiență, de rapiditatea, de capacitatea de persuasiune și de seducție a publicului, ilustrează felul în care se informează sau se dezinformează, se documentează și se relaxează personajele operei literare ale lui Caragiale. Este bine reprezentată în opera lui Caragiale media autonomă formată din cărțile (de obicei romane senzaționale originale sau romanțuri pastișate), ziarele și revistele pe care personajele le consultă.

Groaznica sinucidere din Strada Fidelității este un exemplu de „știre națională” comentată de toate ziarele urbei: încercarea de sinucidere ratată realizată cu gămlii de chibrituri dizolvate în alcool, din cauza unui eșec amoros. Nenorocirea Porției Popescu crește proporția de difuzare a știrii și procentul de vânzări al ziarelor în funcție de introducerea în text a unor detalii semnificative.

Există în textele lui Caragiale și exemple despre cum funcționează media de difuzare. Schițele despre telegraful electric sunt o ilustrare a acestei realități a celui de al XIX-lea veac, în care, pornind de la proprietățile electromagnetului, Samuel F.B. Morse crease sistemul ce permitea transmiterea celebrelor „Telegrame”. Era și epoca în care la 27 iulie 1886, Cyrus W. Field montase cabluri peste Oceanul Atlantic și expediase cu o viteză nemaiauzită primele mesaje. Comunicarea devenea rapidă și fragmentară, însă datele despre personajele care comunică telegrafic sporesc implicarea cititorului în povestire prin completarea spațiilor albe din povestirea obișnuită. Corespondentul din opera lui Caragiale transmite în telegrame mai ales impresii și mai puțin informații, comunică fără să cunoască ortografie și culmea, Ministrul Justiției ia măsuri pentru anchetarea cazului Costăchel Gudurău. În favoarea anchetatului, intervine fratele senator, nu mai puțin agramat, care în limbaj regional expediază telegrame oficiale M. sale Regelui, Onor. prim-ministru, Excelenței sale Ministrul Justiției. Motivul acestei rapide comunicări cu autoritățile este o problemă de familie și de avere: fosta nevastă a nepotului Albert, Atenaisa Perjoiu, care intenționa să se recăsătorească cu Raoul Grigorashco, lupta de mult pentru dreptul ei de parafernă. Avera care aparținea soției căsătorite în regim dotal ar fi trebuit să se bucure și de drepturile de administrare și folosință din partea acesteia, iar situația nu era pe placul fostului soț, care recurge la insultă și la injurii pentru a-și apăra punctul de vedere. În final, telegramele anunță împăcarea părților, renunțarea la parafernă din partea nevestei, moartea avocatului statului și înaintarea în funcție pe postul vacant a lui Costăchel Gudurău, avocat și fost deputat, la recomandarea expresă a lui Raoul Grigorashco. Comunicarea literară prin „Telegrame” este o ilustrare a faptului că limpezimea exprimării și claritatea gândirii nu depind de mijloacele tehnice, ci de umorul și inteligența cu care autorul decupează contururile semnificative (Caragiale 2000 I: 319).

9. Ion Luca Caragiale: gazete și duel

În publicistică, primul interval de tăcere din activitatea lui Caragiale se înregistrează din octombrie 1885 până în vara lui 1889. După plecarea lui Mihai Eminescu din această lume, Caragiale scrie pentru ziarul junimist „Constituționalul” articolul *În Nirvana*.

Caragiale și-a publicat lucrările și în „Epoca”, ziar care a apărut zilnic la București, mai întâi între 16 noiembrie 1885 și 14 iunie 1889, și apoi din 2 noiembrie 1895 până în 1938. Proprietarul său era N. Filipescu, directorul politic Grigore G. Peucescu, iar prim-redactor, prietenul lui Caragiale, Barbu Ștefănescu Delavrancea. Un alt ziar era „Foaia interesantă”, săptămânalul ilustrat care a apărut la București între 12 ianuarie și 2 noiembrie 1897, sub îngrijirea lui George Coșbuc, și apoi, între 24 noiembrie și 4 decembrie 1906, avându-i ca directori pe I. și Al. Orescu. Aceasta a fost o altă publicație care a dat luminii tiparului lucrările lui Caragiale. „Povestea vorbei – revistă săptămânală literară”, apărută la București între 10 octombrie 1896 și 4 mai 1897 – a publicat, de asemenea, scrieri ale lui Caragiale. Autorul a fost colaborator și la „Voința națională”, ziar liberal, care apăruse la București zilnic, între 10 iulie 1884 și 13 aprilie 1914 și căruia i se interzisese debitul poștal în Ungaria, în 1884 și în 1890. Publicația a căutat să pătrundă în Transilvania în 1890, sub titlul „Noua gazetă”, fiind oprită de cenzură.

„Vatra”, foaie ilustrată pentru familie, a apărut de două ori pe lună la București, de la 1 ianuarie 1894 până în august 1896, avându-i ca directori pe Ioan Slavici, I.L. Caragiale și G. Coșbuc. Redacția publică ca supliment umoristic, periodicul „Hazul”, din care vor apărea doar 5 numere în perioada februarie – aprilie 1895. Uneori, satira gazetelor putea genera drame. Polemizând cu Alexandru Vlahuță de la revista „Viața”, Caragiale îl provoacă la duel, dar, în final, acest eveniment nu a mai avut loc.

Al doilea interval de tăcere jurnalistică din viața lui Caragiale are loc în perioada 1891–1893, după afrontul adus în Academia Română. Autorul va reîncepe să scrie în „Calendarul Dacia. Literar și artistic”. Publicat în editura Tipografiei *Dacia* sub îngrijirea d-lui I.L. Caragiale. Anul I, 1898, Iași: Tipografia editoare *Dacia*, în revista proprie intitulată „Moftul român” și în „Universul”, între 1899–1901 și, apoi, în 1909. Caragiale și-a editat o parte din scrieri și în ziare din provincie, precum „Foaia ilustrată”, săptămânal care a apărut la Sibiu între 6/18 ianuarie și 15/27 decembrie 1891, avându-l ca redactor responsabil pe dr. D.P. Barcianu, și „Sara”, cotidian apărut la Iași între 1 noiembrie și 15 decembrie 1896.

În 1895, I.L. Caragiale se înscriesese în Partidul radical al lui Gh. Panu. O scurtă perioadă, de la 15 aprilie până la 19 mai 1896, Ion Luca Caragiale a fost director la „Epoca literară”, un ziar săptămânal bucureștean unde a iscălit cu pseudonimul A. Museus. Alte pseudonime folosite de Caragiale au mai fost: L. Van-Tyr, Picolo, Car..., Palicar și I.L.C. În 1896 Caragiale își publică lucrările și în ziarul „Adevărul”, care apărea la București și care, din 5 ianuarie 1895 și până în 1922 îl va avea ca proprietar pe C. Mille. Tot în 1895 Caragiale publică în „Gazeta poporului”, ziar cotidian al Partidului Național Liberal, care apăruse la București

între 1/12 februarie 1895 și 16/28 ianuarie 1896 și al cărui articolul-program fusese semnat de G. Adamescu, A. Beldiman, I. Bianu, Cezar Colescu Vartic și Barbu Ștefănescu Delavrancea. Textele lui Caragiale sunt publicate și în „Lumea ilustrată”, ziar lunar apărut la București în perioada noiembrie 1891 – octombrie 1896 și apoi la 10 mai 1897, avându-l ca proprietar și editor pe Ign. Hertz.

O altă publicație bisăptămânală, „Moftul român”, la care era director Ion Luca Caragiale și prim-redactor Anton Bacalbașa, era subintitulată „revistă spiritistă națională. Organ bi-ebdomadar pentru răspândirea științelor oculte în Dacia Traiană”. În această publicație Caragiale a polemizat cu Bogdan Petriceicu Hasdeu. Ea a apărut la București între 24 ianuarie și 23 iunie 1893; seria a II-a a apărut începând cu 1 aprilie și până la 18 noiembrie 1901; seria a III-a mai apărut o singură dată, pe 12 mai 1902.

Cea de-a treia perioadă de tăcere jurnalistică, cea mai lungă etapă de *silenzio stampa* din viața lui Caragiale, a avut loc din 1902, de la apariția publicației „Calendarul Moftului Român”, până în aprilie 1907, când ziarul vienez „Die Zeit” îi publică prima parte din articolul despre răscoalele țărănești. În anul 1909 Caragiale colaborează la „Opinia”, „Convorbiri literare” și la „Universul”, unde publică niște schițe, versuri și articole politice.

10. Ion Luca Caragiale jurnalist de teren sau de opinie?

Preocupat de mecanismele comunicării dintre indivizi, scriitorul pare că se confundă cu cititorii, și inventează un sistem cu normele, cu penalizările și cu recompensele menite să faciliteze transmiterea corectă și completă a informațiilor. Neînhibat de tabuuri, Caragiale face diverse considerații despre textul din presă, despre public, despre ierarhia genurilor literare jurnalistice și despre sistemul de plăți în: *Grămățici și măscărici* (1895), *Karkaleki* (1896), *Cabinetul negru* (1900), *Partea poetului* (1909), *Ion* (1909), *Politică și literatură* (1909). Criticând agresivitatea ca modalitate de răspuns jurnalistic, Caragiale se identifică cu orizontul de așteptare al publicului de nivel mediu care receptează informația. În sensul acesta, s-a scris despre Caragiale și despre opera lui că aceasta reprezintă cea mai îndrăzneată tentativă de acreditare artistică din istoria noastră literară, în sensul că autorul și-a construit opera prin ordonarea ingenioasă a informațiilor zilnice.

Presa din vremea sa nu beneficia de statistici care să pună în evidență cele mai mari tiraje de cotidiene, periodice, ziare de specialitate din presa românească și presa străină care era difuzată în vremea sa. Gazetele, de obicei cu viață scurtă, supraviețuiesc prin vânzarea subiectelor de scandal și prin subvenții. Oricum însă, exprimarea personajelor, cititori de gazete, e modelată de limbajul jurnalistic. Presa instituie un standard de exprimare, o limbă de plumb pe care autorul o ridiculizează de fiecare dată. Libertatea presei, înscrisă în Constituție și în Declarația Universală a Drepturilor Omului, îi face pe eroii lui Caragiale de meserie jurnaliști să se exprime cu dezinvoltură, indiferent de pregătirea lor, de capacitatea lor de a crea reprezentările-reper pentru informarea publicului.

Rinocerizarea sau complicitatea absurdului cu lumea cotidiană se explică prin teama oamenilor, care generează aparenta economie de efort și autoconservarea în fața agresiunii, de fapt, indiferența cu care omul renunță la *Opinii libere*:

treceam pe lângă absurditate, și nu ridicăm o sprânceană revoltată; auzim neghiobia, și nu zbârcim măcar dintr-o nară dezgustată; vedem impostura și ticăloșia, și zâmbim frumos, ca la întâlnirea celor mai bune cunoștințe.

De câte ori și la câți dintre noi nu ne pare societatea noastră, când o privim în complexul ei de activitate, ca un ciudat teatru! (Caragiale 2000 III: 457).

Această saturare din cauza griurilor realității și această lipsă de reacție a publicului la stimulii agresivi ai cotidianului se explică și prin faptul că realitatea mediată începe să substituie trăirea autentică a oamenilor. Omul trăiește prin intermediul informațiilor despre realitate o paletă foarte asortată de sentimente, în funcție de tematica rubricilor din presă. Rețeta trăirilor publicului se repetă, căci pentru jurnaliști ea este de fiecare dată identică cu rubricația gazetei publicate. Informația despre subiecte politice înseamnă totdeauna vărsare de adrenalină pentru cititorii din ziarelor din opera lui Caragiale. Nimeni nu vorbește despre provocare sau instigare ca despre delict de presă. De aceea, republicanul Conul Leonida și consoarta lui Efimița fac din savurarea știrilor din gazeta „Aurora democratică” subiect de conversație și de meditație, ajungând, până la urmă, de la spaimă la obsesie. Încet-încet, din cauza agresivității mediatice, cetățenii din Republica lui Caragiale vor deveni niște gazete vorbitoare ambulante, care povestesc în cuvinte deformate de plumb o istorie pe care nu o mai pricep.

Bibliografie

- Caragiale 2000 (I–III): I.L. Caragiale, *Opere*, vol. I–III, București, Editura Național.
- Marinescu 2005a: Luiza Marinescu, *Republica lui Caragiale: stâlpii societății*, București, Editura Fundației „România de Măine”.
- Marinescu 2005b: Luiza Marinescu, *Caragialii, o familie de scriitori. Monografii*, București, Editura Muzeul Literaturii Române.
- Pârvulescu 2011: Ioana Pârvulescu, *Lumea ca ziar. A patra putere: Caragiale*, București, Editura Humanitas.

The Media Modernity in Ion Luca Caragiale’s Literary Work

After the recent books dedicated to the work of Ion Luca Caragiale (Pârvulescu: 2011) the author of this material returns to the study of a classic writer’s writings, through depicting his activity in the world of newspapers and newsrooms (Marinescu 2005a and Marinescu 2005b). This study presents the main themes about media modernity that characterizes Ion Luca Caragiale’s literary work: 1. *Stultitiae Laus* or media’s modernity, 2. Media’s functions in the Romanian society of the XIXth century, 3. Dis/Mis/information gazette, 4. Local news media and their interpretation function, 5. The educational function of journals, 6. Entertainment and newspapers’ show, 7. The newspapers and triggering of the mechanisms of solidarity, 8. Romanian journalism history and media communication tools, 9. Newspapers and duel, 10. Ion Luca Caragiale a journalist for opinions? Though he earned his living variously as a journalist, translator, and prose writer Caragiale was one of Romania’s preeminent playwrights and among the most important literary figures in his country’s history. The analysis is based on Caragiale’s literary works included in the volume (Caragiale: 2000) and in the documents consulted at the Library of Romanian Academy and the Metropolitan Library *Mihail Sadoveanu* from Bucharest.